

El comportament electoral de les dones a Catalunya

Marta Cantijoch* | marta.cantijoch@uab.cat

Tot i que la nostra societat ha avançat considerablement a l'hora de garantir la igualtat entre ciutadans, la lluita contra la discriminació de gènere és encara una qüestió molt present a la Catalunya d'avui en dia i el món de la política, en ser un fidel reflex de la societat que representa, no n'és una excepció. La professora Marta Cantijoch ha analitzat les actituds i el comportament electoral de les catalanes, en un treball encaminat a radiografiar la situació actual i les perspectives de futur de les diferències de gènere en l'esfera política.

El 2004 un equip del Departament de Ciència Política de la UAB va realitzar un estudi sobre el comportament electoral de les dones a Catalunya, amb el suport de l'Institut Català de la Dona¹ i el reconeixement de la Fundació Nous Horitzons. Si bé tots els estudis internacionals coin-

¹ Des del juliol de 2005 s'anomena Institut Català de les Dones

* Professora de Ciència Política i Dret Públic de la UAB

Estudis internacionals han identificat l'anomenat *gender gap*, una diferència significativa entre homes i dones en les seves actituds polítiques i els seus comportaments electorals

cideixen en afirmar que el gènere no té uns efectes sobre el vot comparables a altres variables com l'estatus social i econòmic o l'edat, sí que s'ha identificat el què s'anomena un «gender gap». Es tracta d'una diferència modesta però significativa entre homes i dones en les seves actituds polítiques i en els seus comportaments electorals.

L'estudi pel cas català parteix doncs dels següents interrogants: quines característiques té el comportament electoral de les dones catalanes? Es pot considerar un comportament diferenciat respecte el dels homes? Aquestes pàgines pretenen sintetitzar les conclusions assolides en la recerca de 2004, aportant com a novetat una actualització de les anàlisis. A partir de l'enquesta postelectoral del CIS de les eleccions al Parlament de Catalunya de novembre de 2006,² es presenten a continuació les rèpliques d'algunes de les anàlisis d'aquella recerca, amb la intenció de confirmar o desmentir les principals tendències observades. Com en aquella ocasió, creiem fonamental la comprensió de les diferències de gènere en el comportament electoral ja que les seves possibles causes remeten a la qüestió de la igualtat social i política de les dones a la nostra democràcia.

Actituds i valors polítics

A Catalunya, al llarg dels darrers anys i com a conseqüència de transformacions culturals pròpies de les societats modernes, s'ha produït una igualació entre homes i dones en les seves actituds i valors, factors amb un impacte demostrat sobre el vot. L'estudi de 2004 mostra per exemple canvis en els nivells de religiositat d'homes i dones entre les generacions més joves. Les diferències en el grau de catolicisme han deixat de ser tan clares com en les generacions més grans, on la proporció de dones catòliques practicants podia arribar a ser 20 punts percentuals superior a la dels homes. Aquesta igualació té per tant conseqüències sobre altres valors de tipus més polític, com per exemple la ideologia. Si tradicionalment s'havia constatat un major conservadorisme de les dones respecte dels homes, les nostres anàlisis mostren que les dones joves es declaren cada cop menys conservadores. Fins i tot, la tendència sembla capgirar-se en els últims anys, ubicant-se les dones més a l'esquerra que els homes, tot i que no es pot afirmar que es tracti d'un fenomen no puntual. En quant al vessant nacional, l'estudi mostra que no existeixen diferències destacades entre homes i dones. Aquests resultats es mostren a la Taula 1, que compara els resultats dels posicionaments mitjans d'homes i dones en les dues escales de valors –la ideologia esquerra-dreta i la nacional– per les dades de 2006.

² Estudi núm. 2660 del CIS. Mostra: 1.965 persones, majors de 18 anys, a Catalunya.

És fonamental la comprensió de les diferències de gènere en el comportament electoral ja que les seves causes remetent a la qüestió de la igualtat social i política de les dones

L'eix ideològic es mesura demanant a l'enquestat que s'ubiqui en una escala de 1 a 10 on 1 és el màxim a l'esquerra i el 10 el màxim a la dreta. La Taula mostra com de mitjana tant homes com dones s'ubiquen en posicions de centre-esquerra. De fet, es confirma que no es pot parlar d'un canvi de les posicions ideològiques, ja que els homes són els que s'ubiquen més a l'esquerra, amb una diferència de 0,16 punts respecte les dones. En tot cas, per tal de conèixer si aquesta diferència és estadísticament significativa, s'ha realitzat una prova t de comparació de mitjanes.³ Amb un nivell de confiança del 95%, els resultats de l'anàlisi mostren que no es pot afirmar que existeixi una diferència estadísticament significativa entre els homes i les dones catalanes en la seva mitjana de posició ideològica. Per tant, en aquest sentit sí que es confirma que a Catalunya ha deixat de ser vàlida l'afirmació clàssica que atribuïa a les dones un major conservadorisme. No es pot afirmar tampoc que les dones hagin passat a ubicar-se més a l'esquerra que els homes ja que en definitiva, ja no existeixen diferències ideològiques rellevants.

Pel que fa a l'eix nacional mesura la ubicació en una escala on l'1 indica el mínim catalanisme i el 10 el màxim. La Taula mostra les ubicacions mitjanes d'homes i dones al 2006. S'observa una lleugera diferència –de 0,17 punts– per la qual es pot afirmar que les dones són més catala-

TAULA 1. PROVA t DE LA DIFERÈNCIA EN EL POSICIONAMENT MITJÀ EN L'EIX IDEOLÒGIC I L'EIX NACIONAL

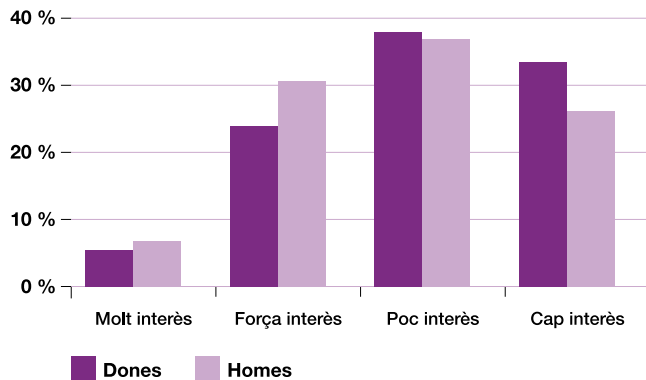
		Mitjana	Diferència D-H	t	sig.
Eix ideològic	Homes	4,21	+0,16	1,71	0,09
	Dones	4,36			
Eix nacional	Homes	5,19	+0,17	1,33	0,18
	Dones	5,36			

Font: Elaboració pròpia a partir estudi 2660 del CIS.

3 La Prova t s'utilitza per comparar dues mitjanes i poder establir si les diferències observades es deuen a l'atzar o no

Si tradicionalment s'havia constatat un major conservadurisme de les dones respecte dels homes, les nostres anàlisis mostren que les dones joves es declaren cada cop menys conservadores

GRÀFIC 1. GRAU D'INTERÈS AMB EL QUAL VA SEGUIR LA CAMPANYA ELECTORAL

Font: Elaboració pròpia a partir estudi 2660 del CIS.

nistes que els homes. No obstant, seguint la mateixa metodologia que per la ideologia, les dades confirmen per a 2006 el que s'apunta en l'estudi anterior: aquesta diferència no és significativa estadísticament. Per tant, en l'actualitat no es pot afirmar que homes i dones tinguin valors diferenciats en les dues dimensions amb més impacte sobre el comportament electoral a Catalunya: la ideològica i la nacional.

Malgrat això algunes diferències entre homes i dones es mantenen. Aquest és el cas de l'interès per la política: l'estudi de 2004 demostra que les dones segueixen sentint menys motivació pels afers públics que els homes. Aquest fenomen indica que d'alguna manera es continua perpetuant una desigualtat en la democràcia catalana. Les dones, malgrat haver-se incorporat al món laboral i a l'espai públic, no semblen haver experimentat un augment de la motivació pels assumptes polítics. Per una banda, això pot ser a causa d'una persistència de la masculinització en l'esfera política. Però d'altra banda, no cal oblidar l'existència de l'anomenada doble jornada laboral, a la qual s'enfronten les dones treballadores i que els deixaria poc temps pels assumptes de caire polític.

Les dades que ofereix l'enquesta post-electoral del CIS de 2006 no permeten realitzar comparacions en termes d'interès per la política en sentit genèric per no disposar dels indicadors adequats. Però sí que ens ofereixen algunes aproximacions a aquest concepte en les preguntes que planteja sobre l'interès per la campanya

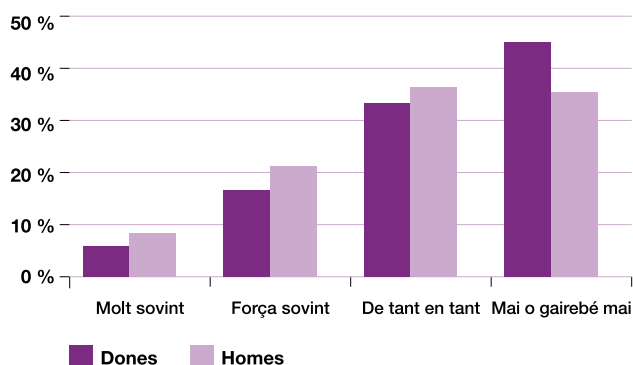
Actualment, no es pot afirmar que homes i dones tinguin valors diferenciats en les dues dimensions amb més impacte electoral a Catalunya: la ideològica i la nacional

electoral i la freqüència en què la persona discuteix sobre política amb altres persones. Així, els gràfics 1 i 2 mostren els resultats que s'obtenen quan es distingeix pel gènere de l'entrevistat.

Tot i que les diferències no són gaire acusades, sí que queda palès un manteniment del fenomen observat en anys anteriors segons el qual les dones catalanes experimenten un interès menor en els assumptes polítics. El gràfic 1 mostra com la proporció d'homes que declaren haver seguit la campanya electoral amb interès és sempre superior a la de les dones. És més, la proporció de dones que afirmen no haver experimentat cap interès per la campanya electoral supera al dels homes en més de 7 punts percentuals. En el cas de la freqüència en què la persona parla sobre política amb amics o coneguts, un cop més són els homes els qui declaren fer-ho més sovint. Com es pot observar al gràfic 2, la diferència entre homes i dones és màxima quan asseguren que no discuteixen mai o gairebé mai sobre política.

Malgrat això, la universalització de l'educació i els canvis culturals de les darreres dècades permeten preveure la disminució progressiva d'aquestes diferències a partir del reemplaçament generacional. A més, caldria esperar un canvi paulatí en detriment de la masculinització de la política. Ho demostren nombrosos exemples propers al cas català: victòries electorals de dones a la presidència de països com Alemanya, (pre)candidates femenines a França o EUA, governs paritaris com el de Rodríguez Zapate-

GRÀFIC 2. FREQUÈNCIA EN QUÈ PARLA O COMENTA SOBRE POLÍTICA AMB ALTRES PERSONES

Font: Elaboració pròpia a partir estudi 2660 del CIS.

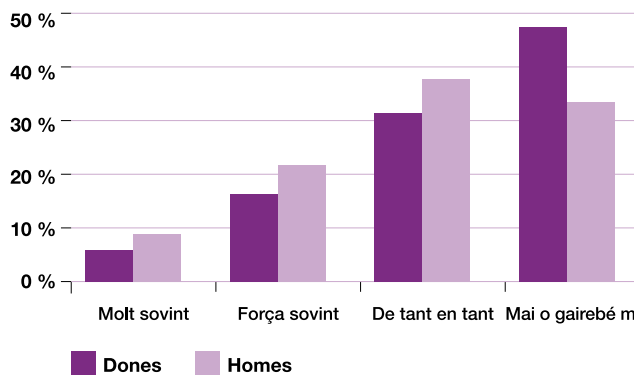
Les dones no han experimentat un augment de l'interès per la política, a causa de la persistència de la masculinització d'aquesta esfera i de l'anomenada doble jornada laboral

AMB QUINA FREQUÈNCIA PARLA O COMENTA SOBRE POLÍTICA AMB ALTRES PERSONES, PER GÈNERE I PER GRUPS D'EDAT?

GRÀFIC 3. MENORS DE 30 ANYS

GRÀFIC 4. MAJORS DE 30 ANYS

Font dels dos gràfics: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

ro a l'Estat espanyol... Les teories feministes de la presència plantegen que un major accés de les dones a la política professional hauria de contribuir a una més ràpida promoció dels avenços en les condicions socials i laborals de les dones. De fet, aquesta visió ha rebut crítiques que plantegen els riscos de fragmentacions identitàries en el debat polític en aquelles qüestions en les quals el gènere no és una variable rellevant. En realitat cal realitzar una reflexió més genèrica, assumint que una major presència de dones en la vida política de qualsevol país és un símptoma de normalització. I això permetria un accés més igualitari als assumptes de l'esfera política, senzillament perquè atrau per fi l'atenció de l'electoral femení.

Certament, aquest fenomen és de llarg termini i no es pot observar en dades de pocs anys d'abast. Per aquest motiu resulta especialment adequat observar les dades relatives a les generacions de menor edat, ja que és en el segment de joves en el quals es detecten els primers canvis d'igualació en el seu interès per l'esfera política. D'aquesta manera, en els Gràfics 3 i 4 podeu observar la diferència de gènere en la freqüència de discutir sobre política diferenciant entre els més joves –fins a 30 anys d'edat– i els més grans –majors de 30 anys–.

El gràfic 3 es refereix als menors de 30 anys i s'observa un canvi que pot constituir una nova tendència en l'electorat català. Continua detectant-se entre els més joves que els homes parlen amb major freqüència que les dones sobre política. No obstant les diferències

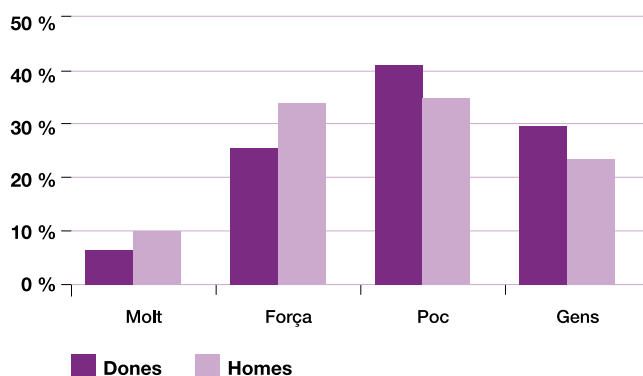
Cal assumir que una major presència de dones en política permet un accés més igualitari als assumptes de l'esfera política, senzillament perquè atrauria l'atenció de l'electoral femení

es s'han escurçat considerablement i ja gairebé són inapreciables. Allò més destacat però, és el canvi que es dona en la categoria de discutir «de tant en tant», on la proporció de dones és més elevada entre les menors de 30 anys que entre les més grans, i supera també la dels homes –joves i grans–. A més a més, les diferències per gènere en els que afirmen no discutir mai sobre política s'han reduït considerablement entre els més joves. Caldrà doncs estar atents a futures dades per tal de verificar si efectivament es tracta d'una tendència d'igualació en l'interès que mostren ambdós gèneres pels assumptes polítics. Si les diferències entre gèneres continuen escurçant-se, el reemplaçament generacional estarà anivellant una situació que afecta a la pròpia representativitat democràtica.

En qualsevol cas, i fins que així sigui, les dades de 2006 confirmen que les diferències de gènere en el global de l'electorat català pel què fa a interès i seguiment de la política perduren, fet que podria vincular-se a diferències en els nivells de coneixement sobre els afers públics.

Com era previsible i com ja s'havia observat a l'estudi de 2004, les dones es declaren menys al corrent que els homes sobre el què passa en política. El Gràfic 5 mostra com les proporcions d'homes que afirmen estar molt o força al corrent són superiors a les de les dones. I en canvi, hi ha un major percentatge de dones que declaren no tenir gaire coneixement dels esdeveniments polítics.

GRÀFIC 5. GRAU EN QUÈ ESTAN AL CORRENT DEL QUÈ PASSA EN POLÍTICA

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

La universalització de l'educació i els canvis culturals permeten preveure la disminució progressiva d'aquestes diferències a partir del reemplaçament generacional

TAULA 2. GRAU DE DESCONEIXEMENT DELS CANDIDATS I PROVA T DE LA DIFERÈNCIA DE MITJANES D'AVALUACIÓ DELS MATEIXOS

		% no el coneix	Mitjana avaluació	Diferència D-H	t	sig.
J.L. Carod-Rovira	Homes	1,4	4,33			
	Dones	2,2	4,06	-0,26	-2,03	0,04
A. Mas	Homes	1,4	5,10			
	Dones	1,9	5,39	+0,29	2,46	0,01
J. Montilla	Homes	1,7	4,73			
	Dones	2,4	4,74	+0,01	0,01	0,99
J. Piqué	Homes	1,8	3,09			
	Dones	1,8	3,17	+0,07	0,57	0,57
A. Rivera	Homes	30,6	3,16			
	Dones	41,6	3,22	+0,06	0,32	0,75
J. Saura	Homes	6,5	4,78			
	Dones	12,6	4,62	-0,15	-1,28	0,20

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

És probablement per aquesta conjunció de menor interès i menor informació que l'estudi de 2004 demostra que les dones catalanes solen valorar factors menys ideològics que els homes a l'hora de decidir el seu vot, com per exemple, el candidat. De fet, les pròpies desigualtats en termes de socialització permeten preveure una avaluació diferent dels candidats que es presenten a unes eleccions. Els diversos estudis desenvolupats sobre l'impacte dels líders no deixen entreveure si el fet que el candidat sigui un home o una dona té un impacte diferenciat en la valoració que en facin els electorats masculí i femení.⁴ En el cas català, en no haver-hi cap dona candidata per cap dels principals partits amb representació no es pot comprovar aquest extrem. Si més no, es pot observar si existeixen diferències significatives en les avaluacions que fan homes i dones dels diversos homes candidats.

La Taula 2 mostra com en la majoria dels casos, hi ha un percentatge més elevat de dones que declaren no conèixer el candidat quan se'ls demana que l'avaluïn. Les diferències més importants es donen en els candidats dels partits més petits, com Joan Saura d'ICV-EUiA. Però això és especialment cert en el cas d'Albert Rivera de C's, que es presentava per primer cop en els comicis de 2006. Més d'un 41% de les dones declaren no conèixer aquest

4 Per un estudi més complet sobre l'impacte del lideratge en el vot veure RICO, G., 2002.

El canvi ja es denota en la categoria de discutir «de tant en tant» de política, on la proporció de dones menors de 30 anys que mantenen aquesta actitud és majoritària

candidat –11 punts més que els homes que tampoc no el coneixen–. Aquestes dades resulten congruents si es tenen en compte la conjunció d'un seguit de factors: per una banda, s'ha observat en les dones un grau menor d'interès pel seguiment de la campanya i de coneixement sobre política. D'altra banda, cal tenir present que els partits petits, i especialment els nous partits, tenen un menor ressò en l'agenda mediàtica. Per tant, resulta coherent que part de l'electorat, i especialment de les electores, desconeguin determinats candidats a les eleccions.

Pel què fa a l'avaluació dels diversos líders entre els quals sí declaren conèixer-los, la Taula mostra les mitjanes en una escala de 1 –mínima valoració– a 10 –màxima valoració– diferenciades per gènere. El líder més ben valorat per ambdós gèneres és Artur Mas, de CiU. Es tracta també del candidat pel qual la diferència de gènere és més elevada pel què fa a la seva avaluació: les dones li atorguen 0,29 punts més que els homes. Com en l'anàlisi de les escales d'ideologia i nacional, s'han realitzat proves t per comprovar si les diferències observades en les mitjanes es poden considerar estadísticament significatives. Els resultats mostren com només en les avaluacions que fan homes i dones d'Artur Mas i de Josep-Lluís Carod-Rovira, d'Esquerra les diferències són estadísticament significatives amb un 95% de confiança. Pel què fa a aquest darrer, les dones l'avaluen de forma més negativa que els homes, atorgant-li de mitjana 0,26 punts menys en l'escala de l'1 al 10.

Aquestes avaluacions diferenciades es poden atribuir a diversos factors relacionats amb qüestions d'imatge, de discurs... Però també cal tenir en compte el fet que els perfils de votants de CiU i d'Esquerra són també diferents, com es va demostrar en l'estudi de 2004 i es desenvoluparà més endavant. Si és cert que l'electorat de CiU compta amb una major proporció de dones, resulta coherent que les puntuacions mitjanes d'aquestes siguin més elevades en el cas del seu candidat. I es donaria el fenomen invers pel què fa a Esquerra.

Vot a partits

L'estudi de 2004 analitza de forma molt detallada els perfils per gènere dels electorats dels diferents partits amb representació al Parlament de Catalunya. Es mostra per a cada partit quin percentatge dels seus votants eren homes i quin eren dones. S'observa que els dos partits majoritaris, CiU i PSC, tenen una proporció de votants dones superior al de la resta de partits. Els partits més petits, especialment els d'esquerrers, són menys atractius per l'electorat femení, trobant-se més masculinitzats.

Efectivament, tal i com mostra l'actualització dels resultats pels comicis del 2006 de la Taula 3, CiU i PSC compten amb una majoria de dones entre el seu electorat declarat: prop del 55% dels qui recorden haver votat a CiU a les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006 són do-

Si les diferències entre gèneres continuen escurçant-se, el reemplaçament generacional estarà anivellant una situació que afecta a la pròpia representativitat democràtica

TAULA 3. RECORD DE VOT ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA 2006 (% FILA)

	% Dones	% Homes	Diferència D-H
CiU	54,95	45,05	9,89
PSC	52,88	47,12	5,76
Esquerra	47,70	52,30	-4,60
PP	54,55	45,45	9,09
ICV-EUiA	44,35	55,65	-11,29
C's	47,22	52,78	-5,56
Altres o blanc	33,33	66,67	-33,33

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

nes i en el cas de PSC aquesta xifra s'aproxima al 53%. Destaca també el cas del PP, els votants del qual són dones en una proporció del 54,55%. D'altra banda, la Taula mostra que Esquerra, ICV-EUiA i C's són les forces polítiques amb major proporció de votants homes. Destaca el cas d'ICV-EUiA, on el percentatge de votants dones és el més baix, amb una diferència respecte de la proporció d'homes que supera els 11 punts percentuals.

Però a banda de centrar l'atenció en els partits polítics per conèixer-ne els perfils de votants, també ens interessa saber què voten les dones i si aquest comportament electoral és diferent del dels homes.

Segons el record de vot de les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006 presentat a la Taula 4, el comportament electoral d'homes i dones és molt similar en quant a l'ordenació de les forces polítiques per intenció de vot. CiU és el partit més votat pels dos segments, seguit del PSC i Esquerra. Malgrat això, s'observen algunes diferències de gènere interessants. El partit que presenta majors diferències és CiU, on el percentatge de dones que voten a la coalició supera el dels homes en prop de 6 punts. Les dones també opten en major proporció que els homes pel PSC i del PP.

Tradicionalment, es podia vincular la preferència per determinats partits per part de les dones al fet que aquestes presentaven un major conservadorisme que els homes. No obstant, s'ha demostrat que les diferències ideològiques en l'electorat català per motius de gènere són

L'estudi també constata que les dones catalanes solen valorar factors menys ideològics que els homes a l'hora de decidir el seu vot, com per exemple, el candidat

actualment inexistents. Per tant, i donada la dada que inclou al PSC entre els partits que les dones voten en major proporció que els homes, cal trobar l'explicació en el caràcter més o menys majoritari d'aquestes forces polítiques. Així, si les dones catalanes tenen un menor interès i coneixement sobre política, això estarà vinculat a una menor exposició a informació sobre política, bàsicament a través dels mitjans de comunicació. En aquestes circumstàncies, és més probable que la majoria de la seva menor exposició política es doni en relació als grans partits enfront dels més petits –que com s'ha dit, tenen un menor ressò als mitjans de comunicació–. Pel volum d'informació disponible, els costos de l'accés a la informació que afecta a forces polítiques com CiU o PSC són menors i això facilita la presa de decisió respecte del seu vot en requerir menors nivells de sofisticació política. En el cas del PP, tot i no ser un dels partits amb major representació parlamentària a Catalunya, l'exposició a informació sobre aquesta formació es pot donar per l'impacte de la política espanyola.

Malgrat això, i per les igualacions educatives i culturals mencionades més amunt, cal esperar que les diferències vinculades als costos d'accés a la informació política desapareguin entre les generacions més joves, on potser serien altres els factors que determinarien les diferències de gènere en el comportament electoral.

A la Taula 5, que mostra les dades de record de vot per gènere i pels dos grups d'edat –fins a 30 anys i més de

TAULA 4. RECORD DE VOT ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA 2006 (% COLUMNA)

	% Dones	% Homes	Diferència D-H
CiU	36,10	30,20	5,90
PSC	26,53	24,13	2,41
Esquerra	14,98	16,76	-1,78
PP	5,42	4,60	0,81
ICV-EUiA	9,93	12,71	-2,78
C's	3,07	3,50	-0,43
Altres o blanc	3,97	8,10	-4,13

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

El menor interès i coneixement sobre política de les dones catalanes està vinculat a una menor exposició a informació sobre política, bàsicament a través dels mitjans de comunicació

TAULA 5. RECORD DE VOT ELECCIONS AL PARLAMENT A CATALUNYA 2006, PER GÈNERE I PER GRUPS D'EDAT (% COLUMNA)

	Fins a 30 anys			Més de 30 anys		
	Dones	Homes	Dif. D-H	Dones	Homes	Dif. D-H
CiU	19,10	17,39	1,7	39,35	33,64	5,7
PSC	21,35	14,78	6,6	27,53	26,64	0,9
Esquerra	30,34	26,09	4,3	12,04	14,25	-2,2
PP	2,25	5,22	-3,0	6,02	4,44	1,6
ICV-EUiA	16,85	18,26	-1,4	8,60	11,21	-2,6
C's	3,37	6,09	-2,7	3,01	2,80	0,2
Altres o blanc	6,74	12,17	-5,4	3,44	7,01	-3,6

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

30 anys–, s'observa que és entre els majors de 30 anys que s'aprecien les diferències de gènere relatives a CiU o al PP. En el cas del PSC, les diferències en aquest segment d'edat pràcticament han desaparegut. I un cop més, els homes es decanten en major proporció que les dones per ICV-EUiA. En canvi, es produeixen canvis interessants en les dades relatives als més joves, on no només varia l'ordenació de forces polítiques sinó les diferències de gènere detectades a la Taula 4. Entre els electors de fins a 30 anys d'edat, i tant per homes com per dones, Esquerra és el partit més votat. A més, la proporció de dones que declaren votar aquest partit és clarament superior a la dels homes, com també ho és la relativa al PSC. Per la seva banda, entre els més joves desapareixen les diferències tan marcades pel què fa al vot a CiU i es redueixen les relatives a ICV-EUiA.

Transvasaments de vot

Un dels aspectes característics del comportament electoral a Catalunya són les diferències que es donen en el vot en diferents tipus d'elecció. Fins ara hem fet referència només a les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006. Però podem comprovar també possibles diferències entre homes i dones en el vot dual o l'abstenció diferencial a través de les Taules 6 i 7, les quals mostren el transvasament de vot de dos tipus diferents d'eleccions segons el gènere.

**El menor ressò mediàtic dels partits petits
fa que l'electorat, i especialment
les electores, en desconeguin
els candidats. Per això, els partits grans
tenen més vot femení**

Les Taules mostren resultats molt interessants pel què fa al transvasaments de vots de les eleccions generals de 2004 cap a les autonòmiques de 2006. En les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006, el PSC apareix com el partit que es nodreix en major mesura per electors que també el van votar a les generals de 2004, tant entre els homes com entre les dones. El vot del PP també es compona en gran part d'electors que el van votar al 2004. Malgrat això, en aquestes xifres com en les relatives als altres partits es detecta una major volatilitat entre les dones, a les quals el tipus d'elecció sembla afectar-les una mica més que als homes.

Això s'observa especialment en el cas de CiU o d'Esquerra, partits pels quals hi ha més dispersió pel què fa al comportament dels seus votants a les generals anteriors, amb predomini d'anteriors votants del PSC. A més, la proporció de dones que ja havien votant a CiU i d'Esquerra a les generals és menor a la dels homes. I la proporció de dones que anteriorment havien votat al PSC és més gran. Per tant, es podria afirmar que el vot diferencial afectaria més a les dones que als homes.

Un cas força rellevant és també el de ICV-EUiA, on les diferències entre homes i dones són importants. Si bé en tots dos segments el vot a les autonòmiques prové de vots a les generals dispersos entre les altres forces, aquesta dispersió és molt més clara entre les dones, on la majoria del seu vot prové d'altres partits, especialment del PSC. Sembla doncs que el vot útil va ser més emprat per les dones al 2004.

**TAULA 6. TRANSVASAMENTS DE VOT FEMENÍ DE LES
ELECCIONS AL CONGRÉS DELS DIPUTATS 2004 CAP A LES
ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA 2006 (% FILA)**

DONES

CONGRÉS DELS DIPUTATS 2004							
	No va votar	CiU	PSC	Esquerra	PP	ICV- EUiA	Altres o blanc
No va votar	46,13	8,10	27,82	3,87	8,10	3,87	2,11
CiU	6,35	66,67	20,11	1,06	4,76		1,06
PSC	2,17	1,45	93,48	1,45		1,45	
Esque- rra	1,33	10,67	22,67	64,00		1,33	
PP	3,57	3,57	3,57		85,71	3,57	
ICV- EUiA	5,88	1,96	47,06	7,84		33,33	3,92
C's	6,25		25,00		50,00	18,75	
Altres o blanc	26,67	13,33	33,33	13,33		6,67	6,67

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

Cal esperar que les diferències vinculades als costos d'accés a la informació política desapareguin entre les generacions més joves

TAULA 7. TRANSVASAMENTS DE VOT MASCULÍ DE LES ELECCIONS AL CONGRÉS DELS DIPUTATS 2004 CAP A LES ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA 2006 (% FILA)

HOMES

CONGRÉS DELS DIPUTATS 2004							
	No va votar	CiU	PSC	Esquerra	PP	ICV-EUiA	Altres o blanc
No va votar	53,88	5,43	29,07	2,33	4,26	3,49	1,55
CiU	3,25	74,68	12,99	2,60	5,84		0,65
PSC	1,61		95,16	1,61	0,81	0,81	
Esquerra		9,20	19,54	71,26			
PP		9,09	4,55		86,36		
ICV-EUiA	4,69		29,69	14,06		51,56	
C's	16,67		38,89	11,11	11,11	16,67	5,56
Altres o blanc	13,89	19,44	27,78	8,33	5,56		25,00

Font: Elaboració pròpia a partir de l'estudi 2660 del CIS.

El cas de C's és també interessant, donades les diferències en l'origen del seu vot i si tenim en compte que era la primera que es presentava a uns comicis. Mentre que en el cas dels homes es produeix un transvasament clar des del PSC, entre les dones votants de C's al 2006 hi ha un 50% de votants del PP a les eleccions generals de 2004.

Pel què fa a les dades en relació a aquells que no van votar, destaca el baix volum de manteniment de l'abstencionisme d'unes eleccions a les altres: aproximadament la meitat dels que no van votar al 2006 estaven mantenint el seu abstencionisme de les eleccions al Congrés dels Diputats de 2004. Es tracta d'una proporció força reduïda, fet que es pot deure a la combinació de nivells de participació molt diferents a les dues eleccions: les de 2004, per tots els esdeveniments que les van envoltar, van resultar especialment participatives. En canvi, a les darres eleccions al Parlament de Catalunya l'abstenció va ser força elevada.

En qualsevol cas, entre els abstencionistes de 2006 hi ha un percentatge major de votants del PSC al 2004, tant pels homes com per les dones. Aquest fet vindria a confirmar el manteniment d'una abstenció diferencial en detriment d'aquest partit. Sembla però que aquest fenomen és més clar en el cas dels homes: si entre les dones abstencionistes de 2006, el 27,8% prové de votar al PSC a les generals anteriors, aquesta xifra és lleugerament superior en el cas dels homes.

**Entre els electors de fins a 30 anys d'edat
Esquerra és el partit més votat.
A més, la proporció de dones que declaren
votar aquest partit és clarament
superior a la dels homes**

Conclusions

Aquestes pàgines han volgut servir per recuperar una vegada més l'anàlisi de les diferències de gènere en el comportament electoral de catalans i catalanes. Amb l'actualització de certes anàlisis a partir de l'enquesta post-electoral del CIS per les eleccions al Parlament de Catalunya de 2006, hem pogut confirmar algunes de les tendències observades en treballs anteriors. Així, les diferències entre homes i dones pel què fa als dos valors polítics principals de l'escenari català, la dimensió ideològica i el nacional, semblen haver desaparegut. Però altres factors permeten parlar encara de gender gap en quant a les actituds dels catalans: les dones continuen mostrant menys interès i menor coneixement de la política. Malgrat això, tot sembla indicar que entre les generacions més joves aquestes diferències s'estarien reduint.

Pel què fa al vot a partits a les eleccions al Parlament de Catalunya i a la comparació amb altres tipus de comicis, també s'han detectat diferències rellevants entre homes i dones. Són precisament les diferències en termes actitudinals les que ens han servit per justificar alguns dels fenòmens detectats en aquest sentit.

Finalment, volem remarcar que per limitacions d'espai no s'ha tractat en aquestes pàgines un aspecte que sí que es va incloure en l'estudi de 2004: la participació activa de les dones en política. S'ha fet esment als avantatges que comporta per a la normalització de la vida políti-

ca una presència més equitativa de dones en els òrgans legislatius i de govern. Però per exemple, també s'ha mencionat que entre els principals partits que es presentaven a les eleccions de 2006 no hi havia cap dona entre els caps de llista. De fet, el Parlament que es va constituir a partir d'aquelles eleccions es componia d'un 36,3% de diputades i d'un 63,7% de diputats. Aquesta xifra queda molt lluny de les dades relatives a altres cambres de l'entorn català, però especialment de les proporcions reals d'homes i dones a la població. Paral·lelament, algunes de les diferències de gènere detectades en el cas català poden tenir conseqüències en termes de representativitat democràtica. Per tant, aquest és un tema que hauria de prendre's en consideració en qualsevol anàlisi relacionada amb la qualitat de la democràcia a Catalunya. |

+ INFO

Llibres

ANDUZA, E. i BOSCH, A., *Comportamiento político y electoral*. Ariel. Barcelona, 2004.

BALLMER-CAO, T., MOTTIER, V. i SGIER, L. (Eds.), *Genre et Politique. Débats et Perspectives*, Éditions Gallimard. Paris, 2000.

BELTRÁN, E. i MAQUEIRA, V. (Eds), *Feminismos. Debates teóricos contemporáneos*, Alianza Editorial. Madrid, 2001.

CANTUJOCH, M. i TORMOS, R., *La diferència de gènere. Anàlisi del comportament electoral de les dones a Catalunya*, «El Pensament i l'Acció», Quaderns de la Fundació Nous Horitzons, núm. 18. Barcelona, 2005.

INGLEHART, R. i NORRIS, P., *Rising tide. Gender Equality and cultural change around the world*, Cambridge University Press. Nova York, 2003.

RICO, G., *Candidatos y electores. La popularidad de los líderes políticos y su impacto en el comportamiento electoral*, Institut de Ciències Polítiques i Socials. Barcelona, 2002.

Fonts

■ CIS, *Enquesta postelectoral de Catalunya. Eleccions autonòmiques 2006 estudi 2660*. Novembre de 2006

Enllaços

■ International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA): Women in politics
www.idea.int/gender/

■ Institut Català de les Dones
www.gencat.net/icdones/

■ Instituto de la Mujer
www.mtas.es/mujer/

■ Centre d'Investigacions Sociològiques
www.cis.es